

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการย้ายถิ่น การปรับตัวและความตั้งใจอยู่อย่างถาวรของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

1. รูปแบบการวิจัย
 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 5. นิยามตัวแปร
 6. การวิเคราะห์ข้อมูล
- โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาการย้ายถิ่น การปรับตัวและความตั้งใจอยู่อย่างถาวรของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ซึ่งมีประชากร ขนาดกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการเลือกตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1.1 ประชากร

กลุ่มประชากรเป้าหมายคือ แรงงานย้ายถิ่นจากพื้นที่อื่นนอกจังหวัดปทุมธานีที่มีอายุตั้งแต่ 20-50 ปี และเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆเป็นระยะเวลา 1 ปี ก่อนการสำรวจในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร อำเภอคลองหลวง เนื่องจากเป็นพื้นที่ซึ่งมีโรงงานอุตสาหกรรมกระจุกตัวอยู่หนาแน่นถึง 213 โรงงาน และมีการจ้างงานมากที่สุดเท่ากับ 89,287 คน (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี: 2551)

1.2 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรของแรงงานย้ายถิ่นที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานีทั้งหมดที่ชัดเจนได้ งานวิจัยนี้ จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนแรงงานรวม (ซึ่งรวมทั้งแรงงานย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่น) ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร ซึ่งผู้วิจัยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยสูตร ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย
 e = ค่าร้อยละของความคลื่อนคลาดจากตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยอมรับค่าความคลื่อนคลาด α ระดับ .05 ทำให้สามารถกำหนดขนาดตัวอย่างขั้นต่ำได้เท่ากับ 398 ราย อย่างไรก็ตาม ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนประชากรตัวอย่างเป็น 500 ราย เพื่อให้การวิเคราะห์ครั้งนี้มีขนาดตัวอย่างที่มากพอที่จะนำไปสู่การสรุปผลที่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากขึ้น

1.2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์แรงงานย้ายถิ่นในเชิงลึก (In-dept Interview) ที่กระทำขึ้นภายหลังจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับมีความชัดเจนในการสนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณและครอบคลุมแรงงานย้ายถิ่นทั้งกลุ่มที่มีความตั้งใจและไม่ตั้งใจอยู่อาศัยอย่างถาวรในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างจากสัดส่วนของแรงงานย้ายถิ่นในแต่ละกลุ่มตามผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้รับ กล่าวคือ สัดส่วนแรงงานย้ายถิ่นที่มีความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในจังหวัดปทุมธานี มีค่าเท่ากับร้อยละ 21.2 ทำให้สามารถกำหนดขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มได้ ดังต่อไปนี้

1) กลุ่มที่มีความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในจังหวัดปทุมธานี	5 ราย
2) กลุ่มที่ไม่ตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในจังหวัดปทุมธานี	20 ราย
ขนาดตัวอย่างรวม	<u>25</u> ราย

1.3 วิธีการเลือกตัวอย่าง

1.3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ อาศัยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนแรก เลือกตัวอย่างพื้นที่แบบเจาะจง (Purposive sampling) คือเทคนิคอุตสาหกรรมนวนคร ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอคลองหลวง มาเป็นตัวอย่างในการศึกษา เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมกระจุกตัวอยู่หนาแน่น และเป็นพื้นที่ที่มีการจ้างงานมากที่สุด

ขั้นตอนที่สอง ในพื้นที่ตัวอย่างมีโรงงานจำนวนทั้งสิ้น 213 โรงงาน เนื่องจากแต่ละโรงงานมีจำนวนแรงงานที่มีความแตกต่างกันมาก ผู้วิจัยจึงทำการเลือกตัวอย่างแบบโควต้า (Quota sampling) โดยจำแนกแรงงานออกเป็น 3 กลุ่ม ตามขนาดโรงงานที่สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ให้ค่า

นิยามไว้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2550) ซึ่งประกอบด้วย โรงงานขนาดเล็ก (เงินทุนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ล้านบาท) โรงงานขนาดกลาง (เงินทุนมากกว่า 10 ล้านบาท ถึง 100 ล้านบาท) และ โรงงานขนาดใหญ่ (เงินทุนมากกว่า 100 ล้านบาทขึ้นไป) และกำหนดจำนวนแรงงานในแต่ละกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 1

ขั้นตอนที่สาม เลือกตัวอย่างโรงงานแบบเจาะจงจากรายชื่อโรงงานขนาดต่างๆที่ได้จากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี หลังจากนั้นจึงเลือกตัวอย่างแรงงานแบบสุ่มกระจายอย่างง่าย (Simple random sampling) และสัมภาษณ์เฉพาะแรงงานย้ายถิ่นที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปทุมธานีจากโรงงานที่สุ่มได้จนครบตามขนาดตัวอย่างที่กำหนด โดยแรงงานย้ายถิ่นที่สัมภาษณ์เป็นแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 20-50 ปี ซึ่งมีสถานที่เกิดคนละจังหวัดกับจังหวัดปทุมธานี และอาศัยอยู่ในจังหวัดปทุมธานีมาเป็นระยะเวลาเกินกว่า 1 ปีก่อนการสำรวจ เพื่อสัมภาษณ์แรงงานเกี่ยวกับการย้ายถิ่น การปรับตัวและความตั้งใจถิ่นฐานอย่างถาวร ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานโรงงานอุตสาหกรรม ใน นิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานี

ขนาดโรงงาน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	แรงงานรวม (โรงงาน)	แรงงานย้ายถิ่น (โรงงาน)
เล็ก	1,943 (23)	15 (2)
กลาง	12,701 (99)	70 (5)
ใหญ่	74,643 (91)	415 (3)
รวม	89,287 (213)	500 (10)

1.3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 25 ราย ที่มีทั้งแรงงานย้ายถิ่นที่ตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรและไม่ตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร เพื่อทำการศึกษาวิจัยในเชิงลึกต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ใช้เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแนวคำถามสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการทดสอบล่วงหน้า โดยข้อคำถามเชิงปริมาณจำแนกเป็น 3 ส่วน ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 คำถามเชิงปริมาณ

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ สมรส จำนวนบุตร ขนาดครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้ ภูมิลำเนาเดิม อาชีพเดิม สถานภาพทำงาน ตำแหน่งงานปัจจุบัน ระยะเวลาการทำงาน สถานที่ทำงานครั้งสุดท้าย ระยะเวลาที่อาศัยในจังหวัดปทุมธานี ประสบการณ์การย้ายถิ่น การสนับสนุนจากครอบครัวในถิ่นต้นทาง การติดต่อกับถิ่นต้นทาง และเครือข่ายทางสังคมในถิ่นปลายทาง

ส่วนที่ 2: การปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่น จำแนกเป็น 4 ด้าน กล่าวคือ

1) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในพื้นที่ปลายทาง ประกอบด้วย การรู้จักเพื่อนบ้านในละแวกที่อาศัย การขอคำปรึกษาจากเพื่อนบ้าน การร่วมงานกิจกรรมกับเพื่อนบ้าน และความสนิทสนมกับเพื่อนบ้าน

2) ด้านการติดต่อกับสถาบันต่างๆ ในพื้นที่ปลายทาง ประกอบด้วย การติดต่อกับหน่วยราชการในพื้นที่ปลายทาง การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การแสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน การได้รับมอบหมายตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมในพื้นที่ปลายทาง การรักษาพยาบาลตนเองในยามเจ็บป่วย การใช้เวลาว่างในการพักผ่อน และการมีชื่อในทะเบียนบ้านในพื้นที่ปลายทาง

3) ด้านการพัฒนาทักษะและอาชีพ ประกอบด้วย การได้เลื่อนตำแหน่งจากหน้าที่การทำงาน การได้รับเงินเดือนและสวัสดิการเพิ่มขึ้น การเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาพื้นที่ปลายทาง และการพัฒนาทักษะที่เกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน

4) ด้านรูปแบบการใช้จ่ายเงินของแรงงานย้ายถิ่น ประกอบด้วย ความเพียงพอของรายได้ การมีหนี้สิน เงินส่งกลับ และความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 3: ความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในพื้นที่ปลายทางของแรงงานย้ายถิ่น

2.2 คำถามเชิงคุณภาพ

1) ท่านมีเหตุผลใดในการตัดสินใจเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

2) ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในช่วงย้ายถิ่นเข้ามาในจังหวัดปทุมธานีหรือไม่

3) ท่านได้มีการปรับตัวในการทำงานและการใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่ท่านอาศัยอยู่ในช่วงแรกอย่างไร

4) ท่านพอใจที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานีหรือไม่ เพราะเหตุใด

5) ในอนาคตท่านคิดว่าจะยังคงทำงานอยู่ที่นี่หรือไม่ เพราะเหตุใด

- 6) ปัจจุบันนี้ท่านคิดว่าท่านได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะในการทำงานจากที่ทำงาน มากน้อยเพียงใด และมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานเพียงใด
- 7) ท่านต้องการความช่วยเหลือจากนายจ้างในด้านใดบ้าง
- 8) การติดต่อสัมพันธ์กับครอบครัวในพื้นที่ต้นทาง (ที่บ้านเดิมของท่าน) เป็นอย่างไร
- 9) ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนบ้าน และการทำกิจกรรมในชุมชนที่ท่านอยู่ ปัจจุบันเป็นอย่างไร
- 10) ท่านพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในจังหวัดปทุมธานีหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 11) ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินชีวิตอยู่ในจังหวัดปทุมธานีหรือไม่ และหากมี ปรับตัวอย่างไร
- 12) ท่านตั้งใจที่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดปทุมธานีในช่วง 15 ปีข้างหน้าหรือไม่ เพราะเหตุใด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทดสอบ (Pre-test) แบบสอบถามกับ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรมบางกระดี จังหวัดปทุมธานี 30 ราย เพื่อทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ในด้านเนื้อหาและความเหมาะสม ของภาษา (Content Validity) รวมถึงโครงสร้างของแบบสอบถาม (Construct Validity) เพื่อ ประเมินว่า คำถามแต่ละส่วนสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเข้าใจง่าย หลังจากนั้น ได้นำมาแก้ไขข้อบกพร่องที่พบ ก่อนที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการ สัมภาษณ์แรงงานย้ายถิ่น ที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะทั่วไป การย้ายถิ่น การปรับตัว และปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของ แรงงานย้ายถิ่น ที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ระยะเวลารวม 3 เดือน ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2551

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ดังต่อไปนี้

4.1 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในจังหวัดปทุมธานีของแรงงาน ย้ายถิ่น

4.2 ตัวแปรอิสระ มีทั้งสิ้น 14 ตัวแปร ประกอบด้วย

- 1) ตัวแปรการปรับตัว วัดจากองค์ประกอบรวม 4 ด้าน ประกอบด้วย
 - 1.1) การปรับตัวด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในพื้นที่ปลายทาง
 - 1.2) การปรับตัวด้านการติดต่อกับสถาบันต่างๆในพื้นที่ปลายทาง
 - 1.3) การปรับตัวด้านการพัฒนาทักษะและอาชีพ
 - 1.4) การปรับตัวด้านรูปแบบการใช้จ่ายเงินของแรงงานย้ายถิ่น
- 2) เพศ
- 3) อายุ
- 4) สถานภาพสมรส
- 5) ขนาดครอบครัว
- 6) การศึกษา
- 7) อาชีพเดิม
- 8) รายได้
- 9) ประสบการณ์การย้ายถิ่น
- 10) ระยะทาง
- 11) การสนับสนุนจากครอบครัวในถิ่นต้นทาง
- 12) เครือข่ายทางสังคมในถิ่นปลายทาง
- 13) ระยะเวลาที่อาศัยในจังหวัดปทุมธานี และ
- 14) การติดต่อกับถิ่นต้นทาง

5. นิยามตัวแปร

จากตัวแปรตามและตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถแสดงรายละเอียดของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระแต่ละตัว เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ได้ ดังต่อไปนี้

5.1 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในจังหวัดปทุมธานี หมายถึง ความตั้งใจของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ที่จะอาศัยอยู่ในพื้นที่ปลายทางโดยไม่ย้ายออกไปในช่วงเวลา 15 ปีข้างหน้า

- ตั้งใจ
- ไม่ตั้งใจ

5.2 ตัวแปรอิสระ มีจำนวน 14 ตัวแปร ประกอบด้วย

5.2.1 ตัวแปรการปรับตัว ในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรการปรับตัวถูกกำหนดให้เป็น ตัวแปรอิสระในการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์การจำแนกพหุ และถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรตามร่วมกับตัวแปรตามในข้อ 5.1 ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยมัลติโนเมียล โลจิสติก

การปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่น ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัด ปทุมธานี เป็นการศึกษาความสามารถในการปรับตัวในด้านต่างๆของแรงงานย้ายถิ่นให้เข้ากับ สังคมในพื้นที่ปลายทางรวม 4 ด้าน กล่าวคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในพื้นที่ปลายทาง ด้านการติดต่อกับสถาบันต่างๆในพื้นที่ปลายทาง ด้านการพัฒนาทักษะและอาชีพ และด้านรูปแบบ การใช้จ่ายเงินของแรงงานย้ายถิ่น โดยความสามารถในการปรับตัวด้านต่างๆดังกล่าว ขึ้นอยู่กับ ภูมิหลังของแรงงานย้ายถิ่นแต่ละคนซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การวัดระดับของ ความสามารถของผู้ตอบในการปรับตัว จึงมีระดับคะแนนการปรับตัวเริ่มตั้งแต่ 0 1 2 3 และ 4 ตามลำดับ จากคำถามรวมทั้งสิ้น 23 ข้อ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในพื้นที่ปลายทาง ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การมีเพื่อนบ้านในละแวกที่อาศัย และความสนิทสนมกับเพื่อนบ้าน โดยมีพิสัยของคะแนนเท่ากับ 0-7 คะแนน และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1.1 ท่านรู้จักเพื่อนบ้านในละแวกที่อาศัยปัจจุบัน หรือไม่

0 คะแนน ไม่รู้จัก

1 คะแนน รู้จัก

1.2 ท่านเคยร่วมงานกิจกรรม (เช่น งานปีใหม่ สงกรานต์) กับเพื่อนบ้านใน ละแวกที่อาศัยปัจจุบันบ้างหรือไม่

0 คะแนน ไม่เคย

1 คะแนน เคยเป็นบางครั้ง

2 คะแนน เคยเป็นประจำ

1.3 ถ้าให้ท่านเปรียบเทียบเพื่อนบ้านในละแวกที่อาศัยปัจจุบันกับเพื่อน บ้านในถิ่นต้นทางแล้ว ท่านสนิทสนมกับใครมากกว่ากัน

0 คะแนน สนิทสนมกับเพื่อนบ้านในถิ่นต้นทางมากกว่า

1 คะแนน สนิทสนมพอกๆกัน

2 คะแนน สนิทสนมกับเพื่อนบ้านปัจจุบันมากกว่า

1.4 เวลามีปัญหา ท่านเคยขอคำปรึกษาจากเพื่อนบ้านในละแวกที่อาศัย
ปัจจุบันหรือไม่

0 คะแนน	ไม่เคย
1 คะแนน	เคยบ้าง
2 คะแนน	บ่อยครั้ง

จากช่วงคะแนนการปรับตัวด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในพื้นที่ปลายทาง
ดังกล่าว ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ขึ้นในการสรุปผลการปรับตัว ดังนี้

การปรับตัว “น้อย”	0-2 คะแนน
การปรับตัว “ปานกลาง”	3-4 คะแนน
การปรับตัว “มาก”	5-7 คะแนน

2. ด้านการติดต่อกับสถาบันต่างๆ ในพื้นที่ปลายทาง ประกอบด้วยคำถาม 9 ข้อ
ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การติดต่อกับหน่วยงานหรือองค์กรในถิ่นปลายทาง การเข้าร่วมกิจกรรม
ทางศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วย การใช้เวลาว่างในการ
พักผ่อน และการมีชื่อในทะเบียนบ้าน โดยมีพิสัยของคะแนนเท่ากับ 0-14 คะแนน และมีเกณฑ์การ
ให้คะแนน ดังนี้

2.1 ตั้งแต่ท่านย้ายเข้ามาอยู่ที่นี้ ท่านได้ติดต่อกับหน่วยราชการหรือองค์กร
ปกครองท้องถิ่นในท้องถิ่นปลายทางที่ท่านอาศัยอยู่หรือไม่

0 คะแนน	ไม่เคยติดต่อเลย
1 คะแนน	นานๆ ครั้ง
2 คะแนน	ติดต่อเป็นประจำ

2.2 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในชุมชนของท่าน
(เช่น ไปวัด หรือเมื่อมีงานบุญ) บ่อยครั้งแค่ไหน

0 คะแนน	ไม่เคยเข้าร่วม
1 คะแนน	เข้าร่วมเป็นบางครั้ง
2 คะแนน	เข้าร่วมเป็นประจำ

2.3 ท่านเคยเข้าร่วมทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชนที่อาศัยอยู่หรือไม่

0 คะแนน	ไม่เคยเข้าร่วม
1 คะแนน	เข้าร่วมเป็นบางครั้ง
2 คะแนน	เข้าร่วมเป็นประจำ

2.4 ท่านเคยร่วมแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อาศัย (เช่น ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน สาธารณูปโภค) ต่อผู้รับผิดชอบในชุมชนที่อาศัยอยู่บ้างหรือไม่

0 คะแนน ไม่เคย
1 คะแนน เคย

2.5 ท่านเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชนที่อาศัยอยู่หรือไม่

0 คะแนน ไม่เข้าร่วม
1 คะแนน เป็นสมาชิก

2.6 ท่านได้รับหรือเคยได้รับมอบหมายตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมในชุมชนที่อาศัยอยู่หรือไม่

0 คะแนน ไม่เคย
1 คะแนน เคย

2.7 เมื่อท่านหรือสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย มีวิธีการรักษาตัวอย่างไร

0 คะแนน ไม่รักษา ปล่อยให้หายเอง
1 คะแนน รักษาตนเอง ด้วยวิธีการรักษาแบบหมอพื้นบ้าน หรือซื้อยากินเองจากร้านขายยา
2 คะแนน รักษาที่สถานีนอนามัย/ โรงพยาบาลของรัฐ/ โรงพยาบาลของเอกชน

2.8 ท่านได้ใช้เวลาท่องเที่ยวพักผ่อนในสถานที่ต่างๆ (เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ สวนสาธารณะ) บ้างหรือไม่

0 คะแนน ไม่เคยเลย
1 คะแนน นานๆ ครั้ง
2 คะแนน เป็นประจำ

2.9 ท่านได้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่ในจังหวัดปทุมธานีหรือไม่

0 คะแนน ไม่ย้าย
1 คะแนน ย้าย

จากช่วงคะแนนการปรับตัวด้านการติดต่อกับสถาบันต่างๆ ในพื้นที่ปลายทางดังกล่าว ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ขึ้นในการสรุปผลการปรับตัว ดังนี้

การปรับตัว “น้อย”	0-4 คะแนน
การปรับตัว “ปานกลาง”	5-9 คะแนน
การปรับตัว “มาก”	10-14 คะแนน

3. ด้านการปรับตัวทางการพัฒนาทักษะและอาชีพ ประกอบด้วยคำถาม 6 ข้อ ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การได้รับบรรจุเป็นพนักงานประจำ การได้เลื่อนตำแหน่งจากหน้าที่การงาน การได้รับเงินเดือนและสวัสดิการเพิ่มขึ้น การเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาพื้นที่ปลายทาง และการพัฒนาทักษะที่เกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน โดยมีพิสัยของคะแนนเท่ากับ 0-6 คะแนน และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

3.1 สถานภาพของท่านในที่ทำงานปัจจุบัน

0 คะแนน ถูกจ้างชั่วคราว

1 คะแนน ถูกจ้างประจำ

3.2 ตั้งแต่ท่านมาทำงานที่นี่ ท่านเคยได้รับการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงาน

หรือไม่

0 คะแนน ไม่เคย

1 คะแนน เคย

3.3 ในอนาคตท่านคิดว่าจะมีโอกาสได้รับการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงาน

หรือไม่

0 คะแนน ไม่มี

1 คะแนน มี

3.4 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านได้รับเงินค่าจ้างและสวัสดิการเพิ่มขึ้นหรือไม่

0 คะแนน ไม่ได้

1 คะแนน ได้

3.5 ตั้งแต่มาทำงานที่นี่ ท่านได้เข้าศึกษาต่อหรืออบรมเพิ่มเติมจากที่ท่าน

สำเร็จการศึกษามาแล้วหรือไม่

0 คะแนน ไม่เคย

1 คะแนน เคย

3.6 ท่านเคยมีโอกาสดำเนินการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มเติมทักษะในการทำงานที่

จัดโดยฝ่ายนายจ้างหรือไม่

0 คะแนน ไม่เคย

1 คะแนน เคย

จากช่วงคะแนนการปรับตัวด้านการพัฒนาทักษะและอาชีพดังกล่าว ผู้วิจัย กำหนดเกณฑ์ขึ้นในการสรุปผลการปรับตัว ดังนี้

การปรับตัว “น้อย”	0-2 คะแนน
การปรับตัว “ปานกลาง”	3-4 คะแนน
การปรับตัว “มาก”	5-6 คะแนน

4. ด้านรูปแบบการใช้จ่ายเงินของแรงงานย้ายถิ่น ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ ความเพียงพอของรายได้ การมีหนี้สิน เงินส่งกลับ และความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย โดยมี พิสัยของคะแนนเท่ากับ 0-7 คะแนน และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

4.1 รายได้แต่ละเดือนของครอบครัวท่านในปัจจุบันพอใช้หรือไม่

0 คะแนน	ไม่พอใช้
1 คะแนน	พอใช้ แต่ไม่มีเหลือเก็บออม
2 คะแนน	มีเหลือเก็บออม

4.2 ท่านมีภาระหนี้สินหรือไม่*

0 คะแนน	ไม่มี
1 คะแนน	มี

4.3 ปัจจุบันท่านส่งเงินกลับบ้านไปให้ครอบครัวหรือญาติพี่น้องในถิ่น

ต้นทางหรือไม่

0 คะแนน	ไม่ส่ง
1 คะแนน	นานๆครั้ง
2 คะแนน	เป็นประจำ

4.4 ลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของท่านเป็นแบบใด

0 คะแนน	อาศัยอยู่ที่บ้านของญาติพี่น้อง/ นายจ้างเป็นผู้จัดหาให้
1 คะแนน	เช่า
2 คะแนน	ซื้อบ้านเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองหรือ ครอบครัว

*การให้คะแนนการปรับตัวของการมีภาระหนี้สินในครั้งนี้มีทิศทางแตกต่างจากตัวแปรอื่น ทั้งนี้มาจากรากฐานความคิดที่ว่า แรงงาน ย้ายถิ่นที่เข้าทำงานในโรงงาน หากเป็นผู้ที่เพิ่งย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในเขตปลายทางจะยังไม่สามารถกู้หนี้ยืมสินจากแหล่งใดได้มากเท่ากับ แรงงานที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นาน มีเครือข่ายหรือคนที่รู้จัก รวมทั้งแหล่งเงินที่สามารถกู้ยืมได้ จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนว่า แรงงานที่มีหนี้สิน เป็นผู้ที่สามารถปรับตัวได้ดีกว่า จึงให้มีค่าคะแนนเท่ากับ 1

จากช่วงคะแนนการปรับตัวด้านรูปแบบการใช้จ่ายเงินของแรงงานย้ายถิ่นดังกล่าว ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ขึ้นในการสรุปผลการปรับตัว ดังนี้

การปรับตัว “น้อย”	0-2 คะแนน
การปรับตัว “ปานกลาง”	3-4 คะแนน
การปรับตัว “มาก”	5-7 คะแนน

โดยจากข้อคำถามการปรับตัวทุกด้านรวม 23 ข้อ มีพิสัยของคะแนนการปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่นเท่ากับ 0-34 คะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ขึ้นในการสรุปผลการปรับตัวโดยรวมของแรงงานย้ายถิ่น ดังต่อไปนี้

การปรับตัว “น้อย”	0-10 คะแนน
การปรับตัว “ปานกลาง”	11-21 คะแนน
การปรับตัว “มาก”	22-34 คะแนน

5.2.2 คำถามเกี่ยวกับตัวแปรอิสระอื่นๆ จำนวน 13 ตัวแปร ได้แก่

- 1) เพศของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี
- 2) อายุ หมายถึง อายุเต็มปีของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี โดยนับถึงวันเกิดครั้งสุดท้ายก่อนการสำรวจ
- 3) สถานภาพสมรสของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่
 - โสด
 - สมรสจดทะเบียน
 - สมรสไม่จดทะเบียน
 - ม่าย/หย่าร้าง/ แยกกันอยู่
- 4) ขนาดครอบครัว หมายถึง จำนวนสมาชิกในครอบครัวรวมทั้งตัวแรงงานย้ายถิ่นที่อาศัยอยู่ในสถานที่พักอาศัยปัจจุบันในจังหวัดปทุมธานี
- 5) การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่

- ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษาตอนต้น
- มัธยมศึกษาตอนปลาย
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
- อนุปริญญา
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

6) อาชีพเดิม หมายถึง อาชีพสุดท้ายของแรงงานย้ายถิ่น ก่อนมาทำงานที่โรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่

- นักเรียน / นักศึกษา
- เกษตรกร
- รับจ้าง
- ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว
- พนักงานบริษัท
- พนักงานโรงงานอุตสาหกรรม
- อาชีพเดิมประเภทอื่นๆ

7) รายได้ หมายถึง เงินเดือนที่แรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานีได้รับ รวมตลอดถึงเงินค่าล่วงเวลา เงิน โบนัส เงินค่าน้ำมันรถหรือค่าเดินทาง เงินค่าเช่าบ้าน และรายได้เสริมอื่นๆ

8) ประสบการณ์การย้ายถิ่น หมายถึง จำนวนครั้งของการย้ายถิ่น ที่แรงงานย้ายถิ่นเคยไปอาศัยอยู่ในจังหวัดอื่น ก่อนที่จะย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดปทุมธานี

9) ระยะทาง หมายถึง ระยะทางระหว่างจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาเดิมของแรงงานย้ายถิ่น (ถิ่นต้นทาง) กับจังหวัดปทุมธานี (ถิ่นปลายทาง)

10) การสนับสนุนจากครอบครัวในถิ่นต้นทาง หมายถึง แรงงานย้ายถิ่นที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี โดยสมาชิกในครอบครัวในถิ่นต้นทางให้การสนับสนุนในการเดินทางเข้ามา เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาทำงานยังจังหวัดปทุมธานี หรือ การให้กำลังใจ เป็นต้น โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- ไม่สนับสนุน
- สนับสนุน

11) เครื่องข่ายทางสังคมในถิ่นปลายทาง หมายถึง ความสัมพันธ์ของแรงงานย้ายถิ่นกับสมาชิกในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน หรือบุคคลในชุมชนปลายทาง ที่อำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เช่น การเงิน ที่อยู่อาศัย การทำงาน เป็นต้น แก่แรงงานย้ายถิ่น ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ในช่วงการย้ายถิ่นหรือภายหลังการย้ายถิ่น โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

- ไม่มีเครือข่ายทางสังคมในถิ่นปลายทาง
- มีคู่สมรส/บุตรอาศัยอยู่ในถิ่นปลายทาง
- มีญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในถิ่นปลายทาง
- มีเพื่อนอาศัยอยู่ในถิ่นปลายทาง
- มีบุคคลอื่นที่รู้จักอาศัยอยู่ในถิ่นปลายทาง

12) ระยะเวลาที่อาศัยในจังหวัดปทุมธานี ของแรงงานย้ายถิ่นที่มาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

13) การติดต่อกับถิ่นต้นทาง หมายถึง จำนวนครั้งที่แรงงานย้ายถิ่นติดต่อกับบ้านเกิดหรือท้องถิ่นเดิมที่สมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ ก่อนย้ายมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การส่งจดหมาย โทรศัพท์ การเดินทางไปเยี่ยมเยียน เป็นต้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน กล่าวคือ

6.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจมาทำการจัดระเบียบ และวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การย้ายถิ่น การปรับตัวและความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี โดยอาศัยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

6.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) เป็นการนำเอาข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อตัวแปรตามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในการศึกษาค้นคว้า โดยผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งอาศัยค่าสถิติต่างๆในการทดสอบ ดังต่อไปนี้

6.2.1 การวิเคราะห์การจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis, MCA) เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดกับตัวแปรตาม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3. กล่าวคือ เพื่อศึกษาว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการแปรผันของ “ความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร” ได้ดีเพียงใด และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัว ทั้งก่อนและหลังการควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆ โดยการเปรียบเทียบค่าสัดส่วนของกลุ่มย่อยกับค่าสัดส่วนรวม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การจำแนกพหุ โดยจำแนกเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล กับความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ทั้งก่อนและหลังการควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆภายในกลุ่ม รวมถึงนำเอาตัวแปรด้านการปรับตัวเข้ามาเป็นตัวแปรควบคุมด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในส่วนของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม กับความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ทั้งก่อนและหลังการควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆภายในกลุ่ม รวมถึงนำเอาตัวแปรด้านการปรับตัวเข้ามาเป็นตัวแปรควบคุมด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในส่วนของปัจจัยเชื้อหนูน กับความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ทั้งก่อนและหลังการควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆภายในกลุ่ม รวมถึงนำเอาตัวแปรด้านการปรับตัวเข้ามาเป็นตัวแปรควบคุมด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการปรับตัว กับความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด ทั้งในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยเชื้อหนูน และปัจจัยด้านการปรับตัว กับความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี ทั้งก่อนและหลังการควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆ

6.2.2 การวิเคราะห์ถดถอยมัลติโนเมียล โลจิสติก (multinomial logistic regression) เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดกับตัวแปรตาม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 4. ซึ่งตัวแปรตามเป็นข้อมูลเชิงกลุ่มที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวแปรตามในขั้นตอนนี้คือ “การปรับตัวและความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร” ออกเป็น 4 กลุ่มย่อยเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

- 1) แรงงานย้ายถิ่นที่ปรับตัวได้น้อยและไม่มีความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร
- 2) แรงงานย้ายถิ่นที่ปรับตัวได้น้อย แต่มีความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร
- 3) แรงงานย้ายถิ่นที่ปรับตัวได้มาก แต่ไม่มีความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร
- 4) แรงงานย้ายถิ่นที่ปรับตัวได้มากและมีความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร

6.3 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Method) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่องการย้ายถิ่น การปรับตัวและความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงาน จากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 25 ราย ที่มีทั้งแรงงานย้ายถิ่นที่ตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรและไม่ตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร นำมาถอดเทป ประมวลข้อมูล สังเคราะห์และสรุปข้อค้นพบที่จะอธิบายเพิ่มเติมจากผลการศึกษาเชิงปริมาณให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น โดยมีการอ้างคำพูด (quotation) เพื่อเป็นหลักฐานประกอบสำหรับประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งการอ้างคำพูดนั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นการตัดทอนบางส่วนมาจากการสัมภาษณ์ แต่จะไม่ทำให้ความหมายของถ้อยคำเปลี่ยนแปลงไป แต่ประการใด